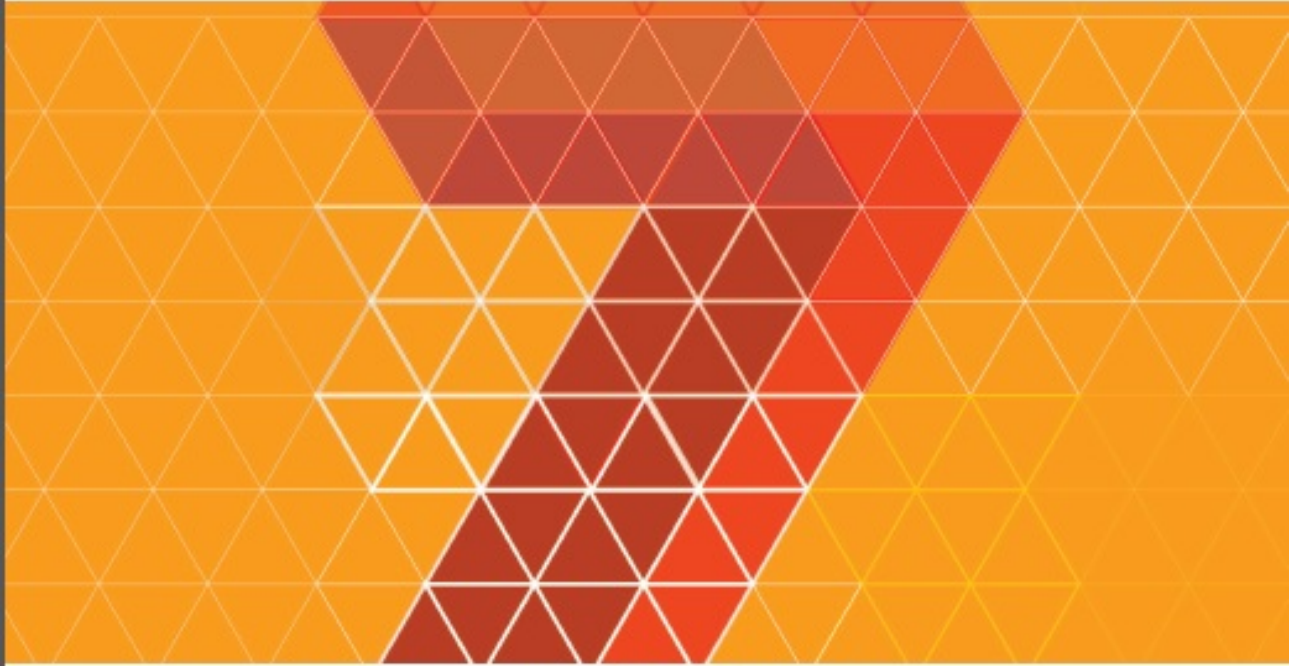

**Uluslararası 7th International
Eskişehir Eskişehir
Pişmiş Terra
Toprak Cotta
Sempozyumu Symposium**

**09-22 EYLÜL/SEPTEMBER 2013
ESKİŞEHİR TÜRKİYE**

TACİSER SİVAS ANISINA

İSTANBUL TARİH ÖNCESİ ARAŞTIRMALARI SIRASINDA ELE GEÇEN BİR GRUP UNGUENTARIUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

THE EVALUATION OF A GROUP OF UNGUENTARIUM FOUND DURING THE PREHISTORICAL RESEARCHES IN ISTANBUL

Ahmet ASLAN¹, Dürdane KAYA²

¹ Arkeolog, E-mail: ahmetaslan660@gmail.com

² Arkeolog, E-mail: durdane.ky@gmail.com

ÖZET

Çalışmanın temelini İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları projesi kapsamında yapılan yüzey araştırması sırasında Çatalca ilçesi sınırlarında İnceğiz Köyü Maltepe Nekropolü'nde bulunan Hellenistik ve Erken Roma Dönem unguentariumları oluşturmaktadır. Maltepe Nekropolü ve çevresinde yapılan yüzey araştırmasında kaçak kazılar sonrası yüzeye atılmış Hellenistik, Roma ve Erken Bizans Dönemleri'ne ait çok sayıda seramik örneği ele geçmiştir. Prizmal biçimli kült kuyusu olduğu tespit edilen bir mekân içerisinde Erken Demir Çağı'ndan itibaren Roma Dönemi'ne kadar tarihlenen seramik örnekleri ele geçmiştir. Eserler arasında pişmiş topraktan yapılmış fusiform biçimli unguentariumlar çalışmamızın kapsamındadır. Maltepe unguentariumları açık-koyu kahverengi, kiremit rengi, devetüyü ve koyu gri hamurlu olmak üzere farklı renk gruplarına sahiptir. Fırınlama nedeniyle kaplar üzerinde de farklılıklar görülmektedir. Kimilerinde kaide kısmı henüz oluşmamışken, bir kısmında kaide ve ayaklar farklılıklar göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları, Maltepe Nekropolü, Unguentarium, Fusiform, Hellenistik Dönem.

ABSTRACT

The Hellenistic and Early Roman Period unguentaria found during the surface researches within the project of Prehistorical Researches in Istanbul in the Incegiz Village,

Necropolis of Maltepe, that locates inside the borders of Çatalca constitutes the basis of this work. Surface researches in Necropolis of Maltepe and surrounding area have brought a great number of examples of Hellenistic, Roman and Early Byzantine ceramics, thrown onto ground after illegal diggings, to daylight. Inside of a place of wells cult which was determined as a prism shaped, some examples of ceramics dating back from Early Iron Age to Roman Period were found inside of a place that was determined as a prism shaped cult well. Our study also includes unguentaria shaped as fusiform, which was made of terracotta. Unguentaria of Maltepe have different groups of colors as light-dark brown, brick color, light brown and dark grey. Because of baking, some differentiations on the pots occurs. While in some of them, section of ground has not formed yet, in some of them, ground and legs differ from each other.

Keywords: Prehistorical Researches in Istanbul, Necropolis of Maltepe, Unguentaria, Fusiform, Hellenistic Period.

GİRİŞ

2011 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından verilen izin doğrultusunda İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları (İTA) projesi kapsamında Yrd. Doç. Dr. Şengül Aydıngün [1] başkanlığındaki bilimsel bir heyet tarafından İstanbul ili ve ilçelerinde yapılan yüzey araştırmasında bir grup unguentarium ele geçmiştir. Bu unguentariumlar ağırlıklı olarak Maltepe Nekropolü'nde bulunmuştur. Maltepe Nekropolü, İstanbul'un 70 km. batısında Çatalca ilçesinin (Şekil 1) 9 km. kuzeybatısındaki İnceğiz Köyü'nde (Şekil 2) yer alır [3, 17, 25, 26, 27, 28]. Maltepe yerleşmesinin (Şekil 3) uzunluğu 1 km. olup, üç tarafı dik ve doğal kayalıklarla korumalıdır [26]. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde bir yarımada şeklinde uzanan tepenin kuzeybatısında yerleşim, güneydoğu kısmında ise nekropol alanı bulunmaktadır [27]. Maltepe Nekropolü ve çevresinde İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından 1992-1995 yılları arasında müze kurtarma kazıları yapılmıştır. Kazılardan elde edilen bulgulara göre, yerleşimin M.Ö. 3. yüzyıldan M.S. 5. yüzyıl başlarına kadar sürdüğü, daha sonra Hıristiyanlığın kabulü ile birlikte nekropolün kuzey yamacında yer alan Karasu Deresi boyunca İnceğiz Köyü'ne kadar devam eden mağara, manastır ve kiliselerde yerleşimin devam ettiği belirlenmiştir [17,

25, 26, 27, 28]. Maltepe Nekropolü'nün antik ismi bilinmemekte ve yapılan kazılarda ele geçen eserlerde adına rastlanılmamıştır.

İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları (İTA) projesi kapsamında söz konusu alanda yapılan yüzey araştırmasında, kaçak kazılarla (Şekil 4) birlikte yüzeye atılan topraktan ve alanın çevresinden farklı dönemlere ait (Demir Çağı, Hellenistik, Roma ve Erken Bizans) birçok seramik örneği ele geçmiştir (Şekil 5). Bu alanda bir kült kuyusu tespit edilmiştir (Şekil 6). Kült kuyusunun içerisinde en erken örneği Erken Demir Çağı'na tarihlenen "Barbar seramik" parçalarına ve demir cürufalarına rastlanılmıştır (Şekil 7-8). Bu verilerle Maltepe Nekropolü'nün Erken Demir Çağı'ndan Geç Antik Dönem'in sonuna kadar kullanıldığı sanılmaktadır.

Nekropol alanlarında yoğun olarak ele geçen unguentariumlar, cenaze törenlerinde ölünün akrabalarının ya da kiralık olarak yas tutan insanların gözyaşlarını içinde topladığı ve mezara ölü hediyesi olarak bıraktığı şişeler olarak bilinmektedir [15]. Bununla birlikte günlük hayatta da kullanıldığı bilinen unguentariumların içinde genellikle; özel yağlar, kremler, parfümler ve sıvı baharatlar olan zeytinyağı, sirke, bal gibi maddelerin taşındığı da bilinmektedir [7]. Adı ilk kez Kartacalı arkeologlar tarafından [15] kullanılan unguentariumlar M.Ö. 4. yüzyılın sonuna kadar önemli mezar armağanları olarak kullanılan lekythosların yerini aldığı bazı bilim adamlarınca kabul edilmektedir [2, 6, 19, 21]. Hellenistik Dönem'in (M.Ö. 4. yüzyıl) başlarından Erken Bizans Dönemi'ne (M.S. 7. yüzyıl) kadar çok değişik coğrafyalarda [15] yaygın olarak ve genellikle mezar hediyesi olarak kullanıldığı çeşitli kazı raporlarından bilinmektedir [2, 12, 30]. Unguentarium tipleri dönem özelliklerinin yanında bölgesel farklılıklar gösterir. Bu yüzden kapların sistemli olarak form gelişimini takip etmek zordur. Unguentariumlar "fusiform (iğ)" ve "bulbous (torba ya da armudi)" olmak üzere iki ana formda üretilmiştir. Fusiform olarak tanımlanan tip kaide dipli, şişkin karınlı, belirginleştirilmiş omuzlu, kısa ve ince boyunlu olup dışa çekik ağızlıdır. Ortalama boyları 8-20 cm. olan bu tipin ayak ve boynu zamanla uzamış ve gövde ortasında bulunan şişkinlik azalarak 'iğ' biçimine dönüşmüştür. Bulbous formlu unguentariumlar sayısal bakımdan fusiformlu tipten daha fazla üretilmiştir. M.Ö. 1. yüzyılın ortalarından itibaren üreilmeye başlanan bulbous tipli unguentariumlar M.S. 6. yüzyılın sonlarına kadar oldukça sık kullanılmıştır. Ancak fusiform tipli unguentariumlarda tamamen terk edilmemiştir. Önceleri ayak kısmı kaideliyken, Geç Roma Dönemi'nde bu kaide ortadan kalmış ve düz kesimli dar bir tabanlı olarak değişim gösterip kullanımı devam etmiştir [14].

Pişmiş topraktan üretilen unguentariumlar dışında cam [22], gümüş, altın, alabaster (kaymaktaşı) ve kurşun [31] olanları da vardır [15]. Kazı raporları ve yayınlanmış örneklerden

edinilen bilgiler göre, Atina formlarının bünye bileşimlerinde mika, kum ve kireç taneleri olmamasına karşın, Anadolu'da ve doğuda bazı merkezlerde ele geçen unguentariumların bünyelerinde miktarı bölgesel olarak değişen kum, mika ve kireç taneleri bulunmaktadır. Kil dışında astar boyalarında da farklılıklar gözlenmiştir. Elde ki bilgiler ışığında unguentariumların sadece belirli merkezlerde değil üretiminin kolay ve maliyetinin ucuz olması nedeniyle yerel atölyelerde de üretildiğini söyleyebiliriz [4]. Anadolu'da birçok antik merkez ve nekropol alanında ele geçen unguentariumların buluntu merkezleri başta; Pergamon [20], Tarsus [18], Klazomenai [16], Ephesos [13], Miletos [29], Patara [9, 10], Ainos [5, 11], Knidos [8] olmak üzere sıralayabiliriz.

İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları (İTA) projesi kapsamında ele geçen unguentariumların değerlendirilmesi ile alanın arkeolojik açıdan önemi vurgulanırken, tipolojileri hakkında da bilgiler verilerek Munsell [24] renk katalogundan yararlanılarak aşağıda tanıtılmaktadır.

KATALOG

Katalogda kullanılan kısaltmalar: Y: Yükseklik, D: Derinlik, G.Ç.: Gövde Çapı, K.Ç.: Kaide Çapı, D.Ç.: Dip Çapı, C.K.: Cidar Kalınlığı.

Metin içerisinde geçen şekiller ek olarak sonda verilmiş, katalog kısmında ise tanımla takip edilebilmesi için yerleştirilmiştir.

U01 (Şekil 9)

Envanter Numarası : INC'11.NK78

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi :Yüzey

Hamur : Dışı koyu grimsi kahverengi (2.5Y 4/2), içi açık sarımsı kahverengi (5YR 6/4).

Ölçüler : Y: 4,8 cm, D: 2,8 cm, G.Ç.: 4 cm, K.Ç.: 2,8 cm, D.Ç.: 1,9 cm, C.K.: 0,4 cm.

Tanım : Gövdenin alt bölümünden oluşan unguentarium parçasıdır. İyi pişmiş, mika katkılı, sert dokulu bünyeye sahiptir. Gövde kısmından kırık ve eksiktir. Kaide kısmında yer yer kırık ve eksiklik görülmektedir. Kaidenin taban kısmında hafifçe bir çukur vardır. Kaide ayak kısmına

doğru dış bükley yaparak gelmekte ve belirgin çark izleri mevcuttur. Gövdeye kısa bir ayakla geçiş sağlanmıştır. Ayak kısmının bittiği yerden gövde yanlarına doğru genişlemektedir. Fırınlamadan kaynaklı renk farkı mevcuttur. Dış yüzeyde çizgisel ince şeritler yer almaktadır.

şekil 9: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, izim: Dürdane Kaya)
Figure 9: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U02 (şekil 10)

Envanter Numarası : INC'11.NK79

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Dışı açık sarımsı kahverengi (2.5Y 6/4), içi çok solgun kahverengi (10YR 7/3).

Ölçüler : Y: 6,8 cm, D: 3,7 cm, G..: 4,5 cm, D..: 2,7 cm, C.K.: 0,5 cm.

Tanım : Gövdenin alt bölümünden oluşan unguentarium parçasıdır. Pişmiş toprağın bünyesi mika katkılı, sert dokulu ve iyi pişmiştir. Gövde ve kaide kısmından kırık ve eksiktir. Kaidenin altı düz olup gövdeye göre küçüktür. Kaideye doğru daralan elimizdeki diğer örneklere göre en uzun silindirik ayak kısmına sahiptir. İ ve dış yüzeyinde çark izleri mevcuttur.

Şekil 10: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 10: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U03 (Şekil 11)

Envanter Numarası : INC'11.NK82

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Dışı kırmızımsı sarı (5YR 6/6), içi açık kırmızı (2.5YR 5/1).

Ölçüler : Y: 4,3 cm, D: 3,7 cm, G.Ç.: 4 cm, D.Ç.: 3 cm, C.K.: 1,1 cm.

Tanım : Gövdenin alt bölümünden oluşan unguentarium parçasıdır. Az pişmiş, mika ve ince taşçık katkılıdır. Kaba görümlü ve gözenekli bir dokuya sahiptir. Gövde ve kaide kısmından kırık ve eksiktir. Çok belirgin olmayan düztabanlı, geniş bir kaidesi bulunmaktadır. Oldukça kısa bir ayak kısmı ile gövdeye geçiş sağlanmıştır. Bu geçişten sonra gövdenin yanlara doğru genişlediği görülmektedir. Boyun, ağız kısımlarından bahsetmek mümkün olmasa da ayağın kısa tutulması gövde hacmini genişletmek için yapılmış olduğunu düşündürmektedir. Yüzeyinde çark yapımı izleri belirgindir.

Şekil 11: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 11: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U04 (Şekil 12)

Envanter Numarası : INC'11.NK86

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Sarımsı kırmızı (5YR 5/6), koyu kırmızımsı gri (2.5YR 5/1).

Ölçüler : Y: 7,5 cm, D: 7,2 cm, G.Ç.: 6,2 cm, D.Ç.: 2,8 cm, C.K.: 1 cm.

Tanım : Kaba görünlü, sert dokulu olan unguentarium parçasıdır. Yoğun şekilde taşçık ve mika katkısı görülmekte, yer yer gözenekler mevcuttur. Dış yüzeyde de yoğun taşçık gözlenmektedir. Gövdenin bir kısmı ile ayak kısmı bulunmaktadır. Düz dipli gibi görünse de kaide kısmından kırık ve eksiktir. Oval gövdeli formda ayak kısmı silindirik bir şekilde devam etmekte ve ayaktaki cidar kalınlığı gövdeye göre artmaktadır. Erken örneklerde yer aldığı gibi buradaki ayakta çok kısa bir geçişle sağlanmıştır. İç ve dış kısmında çark izleri belirgindir.

Şekil 12: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 12: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U05 (Şekil 13)

Envanter Numarası : INC'11.NK85

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Dışı sarımsı kırmızı (5YR 5/6), içi kırmızımsı sarı (5YR 6/4).

Ölçüler : Y: 7,4 cm, D: 3,2 cm, G.Ç.: 4,5 cm, D.Ç.: 2,5 cm, C.K.: 0,7 cm.

Tanım : Mika katkılı, sert dokulu ve iyi pişmiş unguentarium parçasıdır. Gövde ve uzun bir ayak kısmı olup kırık ve eksiktir. Kaide kısmı kırık olmasına rağmen ayağın cidar kalınlığının gövdeden daha fazla olduğu görülebilir. Ayak kısmının uzun ve kalın bir cidara sahip olması gövde hacmini azaltmıştır. Erken dönemlerde görülen geniş kaideli, küresel gövdeli unguentariumlara benzemeyen bu form Geç Hellenistik Dönem'in, ince boyun ve ayaklı oval formlarına da benzememektedir. Bu özellikleri ile Olgun Hellenistik Dönem'de görülen formlara daha çok benzemektedir. Dış ve iç yüzeyinde çark yapımına ait izler belirgindir.

Şekil 13: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 13: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U06 (Şekil 14)

Envanter Numarası : INC' 11.NK83

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Dışı sarımsı kırmızı (5YR 5/8), içi kırmızımsı sarı (5YR 6/8).

Ölçüler : Y: 6,7 cm, D: 3,7 cm, G.Ç.: 4,7 cm, D.Ç.: 1,6 cm, C.K.: 1 cm.

Tanım : Mika katkılı, sert dokulu ve iyi pişmiş unguentarium parçasıdır. Gövde ve ayak kısmı olup kırık ve eksiktir. Ayak kısmının uzadığı ve incelendiği görülmektedir. Ayak kısmına doğru cidar kalınlığı artsa da gövdenin inceliş oval bir form aldığı bellidir. Dış kısmında oldukça belirgin olan çark çekiş izleri görülür.

Şekil 14: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 14: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U07 (Şekil 15)

Envanter Numarası : INC' 11.NK88

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Dışı kırmızımsı sarı (5YR 6/6) ve kırmızımsı kahverengi (5YR 5/4), içi kırmızımsı sarı (5YR 6/6).

Ölçüler : Y: 5,6 cm, D: 4,9 cm, G.Ç.: 3,9 cm, D.Ç.: 2,1 cm, C.K: 0,9 cm.

Tanım : Mika katkılı, orta derecede fırınlanmış unguentarium parçasıdır. Üç parça halinde olup birleştirilmiştir. Gövdeden ve dip kısmından kırık ve eksiktir. Kaide kısmı yoktur. İnce cidarı ve yapısal özellikleri ile Geç Hellenistik Dönem unguentariumlarını andırmaktadır.

Şekil 15: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 15: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U08 (Şekil 16)

Envanter Numarası : INC' 11.NK84

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Kırmızımsı sarı (5YR 6/8).

Ölçüler : Y: 5,2 cm, D: 2,6 cm, G.Ç.: 2,8 cm, D.Ç.: 1,6 cm, C.K.: 0,9 cm.

Tanım : Mika ve az miktarda taşçık katkılı olup orta derecede fırınlanmış unguentarium parçasıdır. Gövde ve dip kısmı kırık ve eksiktir. Yer yer gözenekler mevcuttur.

Şekil 16: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 16: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

U09 (Şekil 17)

Envanter Numarası : INC' 11.NK81

Buluntu Yeri : İNC.NK11

Buluntu Seviyesi : Yüzey

Hamur : Dışı kırmızı sarı (7.5YR 6/4), içi gri (2.5Y 6/1).

Ölçüler : Y: 3,5 cm, D: 0,7 cm, G.Ç.: 2,8 cm, D.Ç.:1,9 cm, C.K.: 0,7 cm.

Tanım : Mika katkılı, sert dokulu ve iyi pişmiş unguentarium parçasıdır. Gövde ve dip kısmı kırık ve eksiktir. Dış kısmında çizgisel çark izleri mevcuttur.

Şekil 17: Unguentarium parçası (Ahmet Aslan, Çizim: Dürdane Kaya)
Figure 17: Fragment of Unguentaria (Ahmet Aslan, Drawing: Dürdane Kaya)

SONUÇ

Bu makalede İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları (İTA) projesi kapsamında Maltepe Nekropolü ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarında toplanan fusiform tipli unguentariumlar değerlendirilmiştir. Çalışmamızda ele aldığımız unguentariumlar İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından yapılan kurtarma kazılarında bulunan unguentariumlar ile benzerlikler göstermektedir [25]. Toplamda dokuz adet fusiform (iğ) tipli unguentarium dip kısmı ele geçmiş ve bu örnekler kaide, ayak ve gövde kısımlarından oluşmaktadır. Kırık olan unguentariumlar hem biçimsel hem de yapısal olarak farklılıklar göstermektedir. Bunlardan üç tanesinin (Katalog U01-U03) kaidesi sağlam, diğer altı tanesi (Katalog U04-U09) ise kaide kısımlarından kırık olarak ele geçmiştir. U01, U02 ve U03 katalog numaralı unguentariumlarda kaideden gövdeye geçişin farklı boyutlarda oldukları görülmektedir. U04 katalog numaralı unguentarium haricindeki diğer unguentariumların dokusu sert ve pürüzsüzdür. Unguentariumlar genel olarak açık-koyu kahverengi, kiremit rengi, devetüyü ve koyu gri hamurlu olmak üzere farklı renk gruplarına ayrılmaktadır. Katalog U01’de

görüldüğü gibi fırınlama nedeniyle kap üzerinde farklılıklar vardır. Eldeki buluntular her ne kadar tüm form olmasa da, daha önce alanda yapılan kurtarma kazılarından elde edilen tüm malzemelerin bilgileri ile karşılaştırıldığında unguentariumlar hakkındaki genel bilgilerimiz doğrulanmaktadır. Nekropol alanında kullanılan unguentariumlar farklı boyutlarda ve özelliklerde olsa da hepsinin aynı işlev için kullanıldığı görülmektedir. Maltepe Nekropolü'nde İstanbul Arkeoloji Müzeleri tarafından yapılan kurtarma kazılarında ele geçen en eski buluntu M.Ö. 3. yüzyıla ait bir Byzantion sikkesidir [26]. Bu makaleye konu olan örneklerin tipolojik özellikleri, benzer buluntularla karşılaştırıldığında en erken örneğin (Katalog U4) Erken Hellenistik Dönem'e (M.Ö. 4. yüzyılın sonu M.Ö. 3. yüzyılın başlarına) tarihlendiği düşünülmektedir [23].

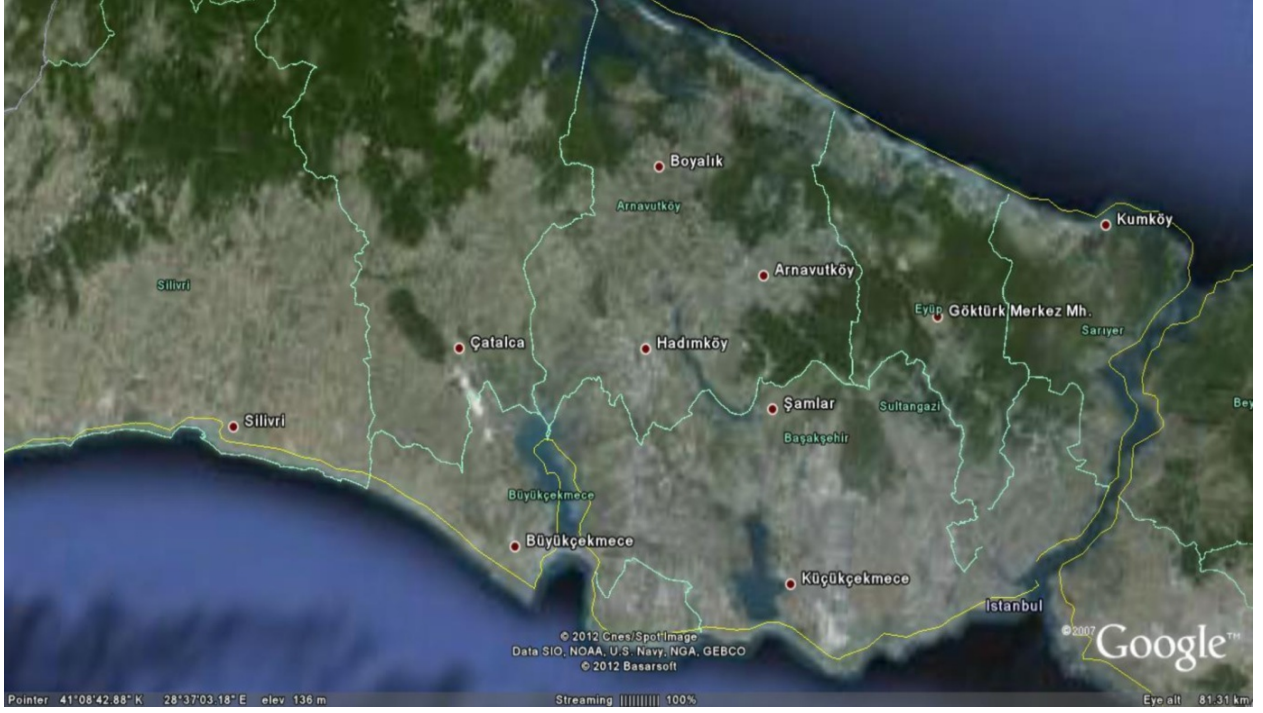
NOTLAR ve KAYNAKÇA

Bu makalede malzemenin kısaca tanımlanması ve bir ön değerlendirme çalışması olduğu için, elimizde konuyla ilgili çok sayıda kaynak olmasına rağmen, bunlar içerisinde, burada değinilen konularla ilişkili birincil derecedeki yayımlar seçilip kaynakçada sunulmuştur.

- [1] Yrd. Doç. Dr. Şengül AYDINGÜN, Kocaeli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kocaeli/ TÜRKİYE.
Unguentariumların yayınının yapılması için izin veren sayın Yrd. Doç. Dr. Şengül Aydınğün'e, fotoğraf çekiminde ve çizimde emeği geçen Haldun Aydınğün, Murat Öztürk (Adana Uluslararası Havacılık Festivali'nde yaşamını yitiren ünlü pilot Murat Öztürk'ü saygıyla anıyoruz, dualarımız onunla...), Hakan Eğilmez ve İlker Gürbüz'e teşekkür ederiz. Yayımda kullanılan unguentariumların görselleri İstanbul Tarih Öncesi Araştırmaları Projesi 2011 arşivinden alınmıştır.
- [2] Anderson-Stojanovic, V. R., *The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria*, American Journal of Archaeology 91, 105-122, 1987.
- [3] Avcı, S., *Çatalca İlçesi*, Düünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi 2, Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul, 1994.
- [4] Baldıran, A., *Stratonikeia'dan Unguentariumlar*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4, 335-356, 1999.
- [5] Başaran, S., *Enez (Ainos) 1995 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları*, 18. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 489-513, 1996.
- [6] Berlin, A., *The Plain Wares*, Tel Anafa II: the Hellenistic and Roman Pottery, ed. Ann Arbor, MI: Kelsey Museum of the University of Michigan, 1997.
- [7] Civelek, A., *Stranokeia- Akdağ Nekropolisi'nden Bir Mezar*, Anadolu/Anatolia 30, 47-64, 2006.
- [8] Dotterweich, U., *Unguentarien mit kuppelförmiger Mündung aus Knidos*, Knidos Studien 1, Bibliopolis, 1999.
- [9] Dünder, E., *Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2006.
- [10] Dünder, E., *Patara Unguentariumları*, İstanbul, 2008.

- [11] Erzen, A. ve Başaran, S., *Enez (Ainos) Kazısı, 1990 Yılı Çalışmaları*, 13. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt, 53-58, 1991.
- [12] Forti, L., *Gli unguentaria del primo periodo ellenistico*, Rendiconti dell'Accademia di archeologia, lettere e belle arti, Napoli 37, 1962.
- [13] Gassner, V., *Das Südtor der Tetragonos-Agora: Keramik und Kleinfunde*, Forschungen in Ephesos XIII/1/1, 1997.
- [14] Hayes, J. W., *A New Type of Early Christian Ampulla*, The Annual of the British School at Athens 66, 243-248, 1971.
- [15] Hellström, P., *Labraunda: Swedish Excavations and Researches 2/1, Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass*, The Swedish Institute in Athens, Lund Gleerup, 1965.
- [16] Hürmüzlü, B., *Klazomenai-Akpınar Nekropolisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2003.
- [17] İbb Kudeb, *İstanbul Çatalca İlçesi Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri*, İstanbul, 1994.
- [18] Jones, F. F., *The Pottery*, Excavation at Gözlu Kule, Tarsus: The Hellenistic and Roman Periods, 1, ed. Hetty Goldman, Princeton University Press, 169-221, 1950.
- [19] Khairy, N. I., *Nabataean Priiform Unguentaria*, Bulletin of the American Schools of Oriental Research 240, 85-91, 1980.
- [20] Kunisch, N., *Grabfunde aus dem Stadtgebiet von Bergama*, Pergamon Gesammelte Aufsätze, Pergamenische Forschungen, 1, 1972.
- [21] Kurtz, D. C. ve Boardman, J., *Greek Burial Customs*, Cornell University Press, 1971.
- [22] Lightfoot, C. S. ve Arslan, M., *Anadolu Antik Camları: Yüksel Erimtan Koleksiyonu*, Ankara, 1992.
- [23] Metzger, I. R., *Die Hellenistische Keramik in Eretria*, Eretria Ausgrabungen und Forschungen 2, 1969.
- [24] Munsell Soil Color Charts, rev. ed., Macbeth Division of Kollmorgen Instruments Corp., New York, 1992.
- [25] Pasinli, A., Gökyıldırım, T., Birgili, T. ve Düzgüner, F., *İnceğiz-Maltepe Nekropolü 1992 Yılı Kurtarma Kazısı*, 4. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 339-356, 1993.
- [26] Pasinli, A., Gökyıldırım, T. ve Düzgüner, F., *İnceğiz-Maltepe Nekropolü 1993 Yılı Kurtarma Kazısı*, 5. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 345-364, 1994.

- [27] Pasinli, A., Gökyıldırım, T., Düzgüner, F. ve Güven, F., *Çatalca İnceğiz Köyü Maltepe Nekropolü 1994 Yılı Kurtarma Kazısı*, 6. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 205-220, 1995.
- [28] Pasinli, A., Gökyıldırım, T., Düzgüner, F. ve Güven, F., *Çatalca İnceğiz Köyü Maltepe Nekropolü 1995 Yılı Kurtarma Kazısı*, 7. Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu, 77-88, 1996.
- [29] Pfrommer, M., *Klassische und hellenistische Keramik aus dem Heroon III*, in Milet 1983–1984, *Istanbul Mitteilungen* 35, 39-76, 1985.
- [30] Thompson, H. A., *Two Centuries of Hellenistic Pottery*, *Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, 3, 4, 311-476, 1934.
- [31] Tuluk, G. G., *Die Unguentarien im Museum von İzmir*, *Anatolia Antiqua* VII, 127-166, 1999.

Şekil 1: Çatalca İlçesi (Google Earth, Mart 2013)
Figure 1: Çatalca District (Google Earth, March 2013)

Şekil 2: İnceğiz Köyü (Google Earth, Mart 2013)
Figure 2: Incegiz Village (Google Earth, March 2013)

Şekil 3: Maltepe yerleşimi- Nekropol alanı (Google Earth, Mart 2013)

Figure 3: Settlement of Maltepe – Area of the Necropolis (Google Earth, March 2013)

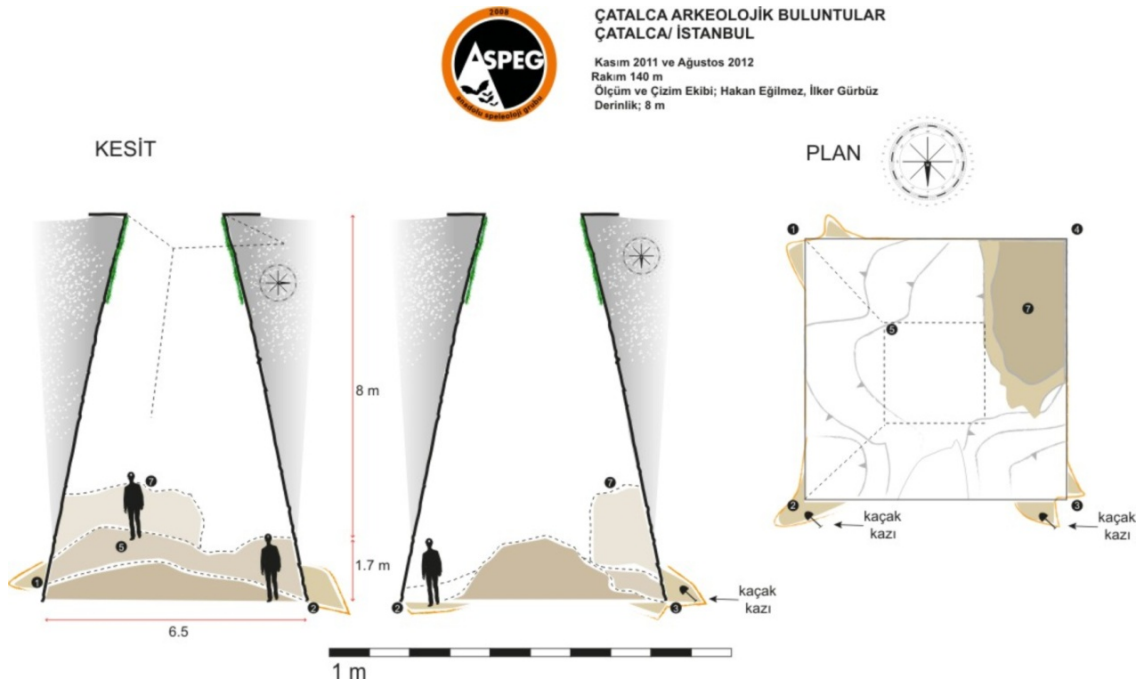
Şekil 4: Nekropol alanında definecilerin kazdıkları çukurlar (Murat Öztürk)

Figure 4: Pits which had been excavated by looters area in the Nekropolis area (Murat Öztürk)

Şekil 5: Yüzeysel araştırması sırasında seramik toplarken (Haldun Aydınğün)

Figure 5: During the survey collecting pottery (Haldun Aydınğün)

Şekil 6: Kült kuyusu (Hakan Eğilmez, İlker Gürbüz)

Figure 6: The cult well (Hakan Eğilmez, İlker Gürbüz)

Şekil 7: Kült çukuru ve toplanan seramikler (Haldun Aydınğün)
Figure 7: The cult well and pottery collected (Haldun Aydınğün)

Şekil 8: Kült kuyusunda bulunan “Barbar seramikler” (Dürdane Kaya)
Figure 8: Buckel Ceramics which found in the cult well (Dürdane Kaya)